

Observera att det kan förekomma fel i författningstexterna. Bilagor till författningarna saknas. Kontrollera därför alltid texten mot den tryckta versionen.

SFS nr: **1971:511**

Departement/
myndighet: **Jordbruksdepartementet**

Rubrik: **Livsmedelslag (1971:511)**

Utfärdad: **1971-06-18**

Ändring införd: **t.o.m. SFS 2005:337**

Omtryck: **SFS 1989:461**

Inledande bestämmelser

1 § I denna lag förstås med

1. livsmedel, matvara, dryckesvara, njutningsmedel eller annan vara som är avsedd att förtäras av människor med undantag av vara på vilken läkemedelslagen (1992:859) är tillämplig,
2. livsmedelstillsats, dels berikningsmedel som är avsett att tillföras livsmedel för att förbättra dess näringsvärde, dels annan vara eller ämne som är avsedd att tillföras livsmedel för att påverka dess hållbarhet, konsistens, färg, smak eller lukt eller åstadkomma annan bestämd egenskap hos livsmedlet, om berikningsmedlet, varan eller ämnet ej är livsmedelsråvara,
3. främmande ämne, annat ämne än livsmedelstillsats som, om det ingår i livsmedel, kan utgöra hälsorisk eller förändra livsmedlets normala sammansättning eller beskaffenhet i övrigt. Lag (1992:1680).

2 § Med hantering av livsmedel avses i denna lag dels slakt, dels framställning, beredning, behandling, förvaring, förpackning, omförpackning, transport eller uppläggning av livsmedel, dels saluhållande, försäljning, servering eller annat överlämnande av livsmedel för förtäring.

Bestämmelse i denna lag om saluhållande gäller i tillämpliga delar även

försäljning, servering eller annat överlämnande av livsmedel för förtäring. Lag (1989:461).

3 § Lagen gäller inte hantering av livsmedel i enskilt hushåll.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får dock föreskriva att lagen helt eller delvis skall gälla hantering av livsmedel i enskilt hushåll i fråga om

1. vatten som är avsett att drickas eller att användas vid hantering av livsmedel,

2. kött från kronhjort och dovhjort som har hållits i hägn.

Lagen gäller inte heller hantering av livsmedel i kök i förskola och fritidshem med högst två avdelningar om inte regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriver något annat.

Lag (1993:1483).

4 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från lagens tillämpning i fråga om vissa slag av livsmedel eller livsmedelstillsatser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från lagens tillämpning på försvarsmakten och såvitt avser fartyg och luftfartyg. Lag (1988:51).

EG-förordningar om livsmedel

4 a § Bestämmelserna i 24-28, 29 a, 30 och 35 §§ kompletterar de EG-förordningar som helt eller delvis faller inom tillämpningsområdet för denna lag. Regeringen skall i Svensk författningssamling ge till känna vilka EG-förordningar som avses. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela de ytterligare föreskrifter som behövs som komplettering av dessa EG-förordningar.

För förordningar som reglerar ekologisk produktion och skydd för beteckningar på livsmedel finns särskilda bestämmelser i lagen (1995:551) om EG:s förordning om ekologiskt framställda produkter och lagen (1995:1336) om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel, m.m. Lag (1998:128).

Livsmedels beskaffenhet

5 § Livsmedel som saluhålles får ej ha sådan sammansättning eller beskaffenhet i övrigt att det kan antagas vara skadligt att förtära, smittförande eller eljest otjänligt till människoföda.

6 § Som livsmedelstillsats får användas endast tillsats som godkänts för livsmedlet i fråga, om ej regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer föreskriver annat. Fråga om godkännande prövas av myndighet som regeringen bestämmer. Godkännande kan förenas med villkor.

Lag (1975:733).

7 § Är det av särskild betydelse från hälso- eller näringssynpunkt eller eljest för att tillgodose konsumentintresset, kan regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer föreskriva bestämd sammansättning eller beskaffenhet i övrigt (livsmedelsstandard) för livsmedel av visst slag. Lag (1975:733).

Hantering m. m.

8 § Vid hantering av livsmedel skall sådana försiktighetsmått iakttagas och i övrigt förfaras så, att fara ej uppkommer för att livsmedlet förorenas eller blir otjänligt till människoföda.

9 § För att hindra menlig inverkan på livsmedel kan regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om användning av vara, ämne eller utrustning vid hantering av livsmedel och om förvaring av vara, ämne eller utrustning tillsammans med livsmedel.

Lag (1975:733).

10 § Om det är påkallat från hälsosynpunkt kan regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer förbjuda eller föreskriva villkor för hantering av livsmedel, som innehåller främmande ämne eller vari sådant ämne överstiger viss halt. Lag (1975:733).

11 § Om det behövs från hälso- eller näringssynpunkt eller annars för

att tillgodose konsumentintresset, får regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer förbjuda eller föreskriva villkor för hantering eller införsel till landet av visst slag av livsmedel.

Lag (1989:461).

11 a § Om livsmedel, som förvaras på en gränskontrollstation eller ett tullager eller i en frizon eller ett frilager, kan orsaka allvarliga personskador får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer förbjuda att de återutförs.

Lag (2005:337).

12 § Om hantering av livsmedel utomhus eller eljest på annat ställe än i livsmedelslokal meddelas bestämmelser av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer. Lag (1975:733).

Märkning

13 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om märkning av livsmedel. Lag (1992:1680).

14 § har upphävts genom lag (1992:1680).

15 § För att tillgodose konsumentintresset får regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer föreskriva att särskild beteckning skall vara förbehållen livsmedel av visst slag. Lag (1975:733).

Saluhållande

16 § Livsmedel får inte saluhållas, om det

1. kan antas vara otjänligt till människoföda,
2. tillförts livsmedelstillsats i strid med 6 §,
3. uppges hålla en livsmedelsstandard som föreskrivits enligt 7 § men inte motsvarar standarden,
4. inte är märkt enligt föreskrifter som meddelas med stöd av 13 §,
5. märkts med uppgift om hållbarhetstid och denna tid löpt ut.

I fråga om förbud mot saluhållande gäller dessutom vad som följer av 10 och 11 §§. Lag (1992:1680).

17 § Vara får ej saluhållas som livsmedelstillsats, om varan ej godkänts enligt 6 §.

18 § har upphävts genom lag (1992:1680).

19 § Har särskild beteckning förbehållits visst slag av livsmedel enligt 15 §, får livsmedel med annan sammansättning eller beskaffenhet i övrigt ej saluhållas under beteckningen eller annan beteckning som är så lika

att förväxling lätt kan ske.

Första stycket äger motsvarande tillämpning på beteckning som är allmänt vedertagen.

20 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om saluhållande av livsmedel för särskilda näringsändamål och av naturliga mineralvatten. Lag (1992:1680).

Personalhygien

21 § I livsmedelshantering får ej vara sysselsatt person som har eller kan antagas ha sjukdom eller smitta, sår eller annan skada som kan göra livsmedel som han hanterat otjänligt till människoföda.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om läkarundersökning eller annan hälsokontroll av personal, som är sysselsatt med livsmedelshantering, och om personalhygien i övrigt inom sådan hantering. Lag (1975:733).

Livsmedelslokal m. m.

22 § Med livsmedelslokal förstås sådan lokal eller annat utrymme i byggnad eller transportmedel, som är avsedd att huvudsakligen användas för stadigvarande hantering av livsmedel, och därtill hörande biutrymme, som brukas i samband med sådan hantering eller eljest kan vara av

hygienisk betydelse för denna.

Regeringen kan förordna att visst slag av lokal eller utrymme ej skall anses som livsmedelslokal enligt första stycket.

Om livsmedelslokal meddelas bestämmelser av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer. Lag (1975:733).

23 § Livsmedel får ej hanteras yrkesmässigt i annan lokal än livsmedelslokal, om ej myndighet som regeringen bestämmer ger tillstånd därtill. Lag (1975:733).

Tillsyn

24 § Tillsynen över efterlevnaden av denna lag, de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de EG-förordningar som kompletteras av lagen utövas av Livsmedelsverket, länsstyrelserna och kommunerna (tillsynsmyndigheter) i enlighet med vad regeringen bestämmer.

En kommuns tillsyn skall fullgöras av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Livsmedelsverket samordnar övriga tillsynsmyndigheters verksamhet och lämnar råd och hjälp i denna verksamhet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får överlämna vissa tillsynsuppgifter till ett enskilt kontrollorgan som är juridisk person. Lag (2005:337).

24 a § En kommun får träffa avtal med en annan kommun om att tillsynsuppgifter som kommunen har enligt denna lag skall skötas helt eller delvis av den andra kommunen. Kommunen får dock inte överlåta befogenheten att meddela beslut i ett ärende.

Kommunen får också efter överenskommelse med en annan kommun uppdra åt anställda i den kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en grupp av ärenden, dock inte i de fall som avses i 6 kap. 34 § kommunallagen (1991:900). Föreskrifterna i 6 kap. 24-27 och 35 §§ kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till nämnd skall tillämpas på den som fattar sådana beslut. Lag (2005:337).

24 b § Livsmedelsverket får, i samråd med en kommun, besluta att den tillsyn över en viss verksamhet som kommunen annars har skall flyttas över till verket. Ett sådant beslut får fattas om verksamheten har stor omfattning, är särskilt komplicerad eller om det finns andra särskilda skäl.

Livsmedelsverket får besluta att tillsynen skall lämnas

tillbaka till kommunen om verket och kommunen är överens om det. Lag (2005:337).

24 c § Om en kommun inte fullgör de skyldigheter som följer av kommunens tillsynsuppdrag, får Livsmedelsverket förelägga kommunen att avhjälpa bristen. Ett föreläggande skall innehålla uppgifter om de åtgärder som Livsmedelsverket anser nödvändiga för att bristen skall kunna avhjälpas. Lag (2005:337).

24 d § Om en kommun grovt eller under längre tid har åsidosatt sin tillsynsskyldighet när det gäller en viss verksamhet, får regeringen, på ansökan av Livsmedelsverket, besluta att ansvaret för tillsynen över den verksamheten skall flyttas över till Livsmedelsverket.

Regeringen får besluta att tillsynen skall lämnas tillbaka till kommunen. Lag (2005:337).

25 § En tillsynsmyndighet får, utöver vad som särskilt anges i 24 c §, meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att lagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller de EG-förordningar som kompletteras av lagen skall efterlevas.

I beslut om föreläggande eller förbud enligt denna paragraf kan tillsynsmyndigheten utsätta vite.

Underlåter någon att vidta en åtgärd som åligger honom enligt denna lag, de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller enligt tillsynsmyndighetens föreläggande, får myndigheten besluta om rättelse på hans bekostnad. Lag (2005:337).

25 a § Tillsynsmyndigheterna skall verka för att överträdelser av denna lag och de EG-förordningar som kompletteras av lagen beivras. Lag (1998:128).

26 § För tillsyn enligt 24 § har en tillsynsmyndighet och ett enskilt kontrollorgan rätt att få tillträde till områden, livsmedelslokaler och andra utrymmen och att där göra undersökningar och ta prover. En tillsynsmyndighet och ett enskilt kontrollorgan har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

Polismyndigheten skall på begäran lämna den hjälp som behövs vid tillsynen. Lag (1998:128).

27 § Tillsynsmyndigheten får ta hand om en vara som saluhålls eller som uppenbart är avsedd att saluhållas i strid med 16 eller 17 § eller i strid med en EG-förordning som kompletteras av lagen. Tillsynsmyndigheten får vidare ta hand om en vara som avses med ett föreläggande eller ett förbud enligt 25 §, om

föreläggandet eller förbudet inte följs.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka åtgärder som skall vidtas med kött som med stöd av första stycket tagits om hand i samband med slakt.

Om en vara i något annat fall än som avses i andra stycket har tagits om hand, får ägaren under tillsynsmyndighetens kontroll göra varan duglig till livsmedel eller använda den för något annat ändamål. Annars skall varan förstöras genom tillsynsmyndighetens försorg.

Tillsynsmyndigheten skall låta förstöra också sådana varor som omfattas av ett förbud enligt 11 a §, om det inte finns särskilda skäl för något annat. Lag (1998:128).

27 a § Efter en underrättelse från smittskyddsläkaren om att smitta sprids eller misstänks spridas genom livsmedel skall tillsynsmyndigheten omedelbart vidta de åtgärder som behövs för att spåra smittan och undanröja risken för smittspridning.
Lag (2004:171).

28 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. hur tillsynen skall bedrivas,
2. skyldighet för en tillsynsmyndighet att lämna information till en annan tillsynsmyndighet,
3. köttbesiktning och uppgiftsskyldighet för den som lämnar djur till slakt.

Föreskrifter enligt första stycket 3 får meddelas i den utsträckning de behövs från hälso- eller näringssynpunkt.

Lag (2005:337).

29 § Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att den som hanterar livsmedel skall utöva en efter verksamhetens art lämpad särskild tillsyn av hanteringen.

Lag (2000:333).

Avgifter för myndighets verksamhet

29 a § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för en myndighets och ett enskilt kontrollorgans kostnader för tillsyn enligt lagen, enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-förordningar som kompletteras av lagen. Sådana avgifter får också avse en myndighets kostnader för prövning enligt lagen, föreskrifterna eller förordningarna.

Regeringen får föreskriva att kommun skall ombesörja uppbörden av avgifter för den statliga tillsynen. Lag (1998:128).

Ansvar och besvär

30 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms, om inte gärningen är ringa, den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot 6, 8, 16, 17 eller 19 §, 21 § första stycket eller 23 §,

2. bryter mot föreskrift som meddelats med stöd av 9 eller 10 §, 11 § såvitt avser hantering, 12 §, 20 §, 21 § andra stycket, 22 § tredje stycket, 28 § första stycket 3 eller 29 §,

3. vid märkning enligt föreskrift som meddelats med stöd av 13 § lämnar oriktiga uppgifter,

4. åsidosätter villkor som meddelats med stöd av 6 §,

5. bryter mot föreskrift som meddelats med stöd av 4 a § första stycket eller mot sådana bestämmelser om kvalitetsnormer eller andra villkor för handeln med livsmedel som finns i de EG-förordningar som kompletteras av lagen.

Om förpliktelse av betydelse från hälsosynpunkt eller för konsumentintresset uppsåtligen åsidosatts i större omfattning eller annars på ett allvarligt sätt, döms till fängelse i högst två år.

Den som med uppsåt eller av oaktsamhet inte fullgör sina skyldigheter enligt 26 § första stycket andra punkten, döms till böter.

Till ansvar enligt första stycket döms inte, om gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

Om ansvar för den som i strid mot föreskrift som meddelats med stöd av 11 § inför livsmedel till landet och försök därtill finns bestämmelser i lagen (2000:1225) om straff för smuggling. Lag (2005:337).

31 § Om ett vitesföreläggande eller vitesförbud har överträtts, döms inte till ansvar enligt 30 § för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet. Lag (2005:337).

32 § Vara som varit föremål för brott enligt denna lag eller värdet därav samt utbyte av sådant brott skall förklaras förverkat, om det ej är uppenbart obilligt.

33 § Beslut av en kommunal nämnd enligt denna lag eller av en

besiktningsveterinär enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 11 § eller 28 § första stycket 3 får överklagas hos länsstyrelsen. Lag (2005:337).

34 § Länsstyrelsens beslut enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. Lag (1995:1694).

35 § Beslut, som Livsmedelsverket i särskilt fall meddelat enligt denna lag eller med stöd av regeringens förordnande enligt lagen, får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Annat beslut, som Livsmedelsverket meddelat enligt lagen eller med stöd av regeringens förordnande enligt lagen, får överklagas hos regeringen. För tillvaratagande av konsumentintresset inom livsmedelsområdet får ett sådant beslut överklagas av organisation, vilken är att anse som central arbetstagarorganisation enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet eller motsvarande sammanslutning på arbetsgivarsidan. Lag (2005:337).

36 § Myndighet äger förordna, att dess beslut skall lända till efterrättelse utan hinder av förd klagan.

Övergångsbestämmelser

1971:511

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till
föreskrift som ersatts genom bestämmelse i denna lag, tillämpas
i stället den nya bestämmelsen.

1989:461

1. Denna lag träder i kraft, i fråga om 27 § och 28 § andra stycket den
1 juli 1990 då lagen (1959:99) om köttbesiktning m. m. skall upphöra att
gälla, och i övrigt den 1 juli 1989.

2. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela de
föreskrifter som under en övergångstid av tre år kan behövas i fråga om
sådana skyldigheter för kommunen att vidta erforderliga åtgärder som
anges i lagen (1959:99) om köttbesiktning m. m.

Kommunen får meddela de föreskrifter om avgifter för köttbesiktning vid
köttbesiktningsbyrå som kan behövas övergångsvis.

1995:1694

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1996 men tillämpas inte i de fall

där det första beslutet i ärendet fattats dessförinnan.